

PB-PP|B-30844
BELGIE(N) - BELGIQUE

krant Jaargang 2021, nr. 1, maart

**Trimestriële nieuwsbrief van de
Christelijke Basisbeweging (CBB) vzw**

V.u.: Leo Bernaerts,
Kapellenboslaan 38,
2830 Willebroek

**Afgiftekantoor: 2830 Willebroek
Erkenning: P806103**

Inhoud:

TEN GELEIDE: ALS GOD ONS THUIS BRENGT UIT ONZE BALLINGSCHAP.....	1
Drie Koningen	2
26 - 28 februari Het 41ste vastenweekend van de Christelijke basisbeweging!	2
De Man die Bomen Plantte	3
Frans interview van 3 febr 2021 met Marie-Monique Robin, journaliste en filmmaakster.	9
Vegetarische kookworkshop	12
Vastenbezinningen.....	14
VERTROUWEN IN DE BELOFTE: DE DERDE DAG VERREZEN UIT DE DODEN.....	15
GOEDE WEEK IN DE C.B.B.	15
Kariboe 2021	16
STRAATNAAM JEANNE BREUGELMANS	16
Nieuws uit de werk- en denkgroepen.....	16
Redactie	16
Familienieuws.....	16
Adreswijziging	16
Geboortes	17
Overlijdens	17
Ruim. Ruimer. Verruim je horizon.....	18
Agenda	18

Colofon

CBBkrant is de Trimestriële nieuwsbrief van de V.Z.W. Christelijke Basisbeweging, Rijweg 110B, 2870 Puurs, e-mail cbbvzw@hotmail.com

Redactieraad:

Leo Bernaerts, Kapellenboslaan 38, 2830 Willebroek (tel. 03.290.00.68)

E-mail: leo.bernaerts@telenet.be

Mieke Boven, Bosstraat 15, 2830 Willebroek (tel. 03.886.43.18)

E-mail: mieke.boven@skynet.be

Fons Heirbaut, Pierstraat 290, 2630 Aartselaar (tel. 03/289.65.81)

E-mail: fons.heirbaut@telenet.be

Abonnementen: CBBkrant wordt gratis verdeeld aan de leden van de vzw Christelijke Basisbeweging; vrijwillige bijdragen kunnen gestort worden op rekening
BE05 7895 6802 8075, CBB vzw, Willem Van Oranjestraat 1, 2830 Willebroek

Verantwoordelijke uitgever: Leo Bernaerts, Kapellenboslaan 38, 2830 Willebroek

Oplage: 55 ex. (mailing: 150 ex.)

Werkten mee aan deze krant: Leo, Els H., Mia, Mieke, Els V.D., Filip, Fons

TEN GELEIDE: ALS GOD ONS THUIS BRENGT UIT ONZE BALLINGSCHAP

Het is een pijnlijke geschiedenis van het volk van God, de thuis kwijt zijn, zich vreemd voelen, ook in eigen land, vervreemd... Waar is hun houvast??? Hoe lang duurt het nog? Komt er ooit wel een einde aan?

Doorheel heel hun geschiedenis blijft een kleine rest de verhalen van bevrijding doorvertellen. Hoe een klein volk opstond tegen een machtige natie en in de bevrijding er achter kwam dat één Iemand hen in dit proces nooit verlaat, hoe

deze Iemand met die onuitsprekelijke Naam hen meedraagt op “adelaarsvleugels”. Ook als ze het gevoel hebben in de ruimte geworpen te zijn en reddeloos verloren, JHWH ondervangt hen ... en bewerkt hun kracht.

Het groepje volgelingen rond de Rabbi van Nazareth bleef thuisloos, verweesd achter na zijn kruisdood. Wat ze in hem als perspectief zagen, lag aan diggelen... De toekomst leek donker...

Is er die nog wel...

Ook hier valt een kleine rest op. Om te beginnen enkele vrouwen, schoorvoetend dan ook enkele mannen... Nee, hij is niet dood. Messias Jezus leeft, inspireert, deelt zijn Geest, zijn geesteskracht. Ontdek het als je teruggaat naar Galilea, daar waar Hij zijn verhaal begon. Volg die weg, jij mens van de Weg... Schep perspectief.

Corona brengt ons in een thuisloos gevoel. Het gemis aan spontaneïteit in onze beleving, aan vrijheid om mekaar aan te raken en te knuffelen, het gemis aan verenigingsleven, het babbeltje na een vergadering, geven ons een gevoel niet meer *samen* te leven, niet meer thuis te komen bij elkaar... Het voelt aan als verbannen zijn uit onze thuis... En hoelang nog? Komt er nog wel een eind aan?... En wat gaan we nog door moeten???

Een kleine rest ontdekt weer de kracht om op te staan, een creatieve kracht die aanstekelijk werkt op anderen en hen meetrekt in een verhaal van onverwoestbare hoop. Nee, het tij keert! Hij is opgestaan, Hij deelt zijn geesteskracht en versterkt de onze. Ze stralen het uit: stand houden, staande blijven, verrijzeniskracht gewaarworden, gewaar zijn...

ZALIG PASEN

Leo

Drie Koningen

Al zo vele jaren een moment waar vele mensen naar uitkijken. Helaas, kon ook dit niet doorgaan... Maar dat was buiten de creativiteit en het enthousiasme van de zangers gerekend. Vorig jaar op Kariboe voelden we de bui al hangen en hebben we met heel wat enthousiastelingen de koppen bijeen gestoken om te brainstormen. *'als we willen dat Kariboe voor iedereen toegankelijk blijft, dan zijn de centjes broodnodig...'*

Niet getreurd, Covid-19 ontnemt niet alleen veel, het geeft mits creatief denken ook andere kansen die we voordien niet voor mogelijk achtten.

Bart deed samen met Fien en Lore de nodige vooropnames zodat de medekoningen vervolgens in het Romerohuis elk hun eigen stem konden inzingen. Natuurlijk allemaal coronaproef. Fons voorzag ze van gepast beeldmateriaal uit de oude en minder oude doos.

Fons en ikzelf zorgden voor de coördinatie van de verspreiding om de liedjes gericht viraal te verspreiden. Het resultaat is onwaarschijnlijk... met de drie ingezongen liederen brachten we maar liefst 4750 € in het CBB-laasje dankzij vele bescheiden en gulle gevers. Een geweldige dankjewel als jij er één van bent. Zo zie je maar, vele kleintjes maken samen groot.

Ons originele Corona Koningen-lied, speciaal voor deze gelegenheid geschreven door Luce, werd maar liefst 352 keer beluisterd en bekeken. 52 DVD's blikte Fons in.

Dit hadden we niet durven dromen. Geweldig toch.

We waren deze keer geen getuige van de vele gelukkige blikken in de huiskamers en instellingen maar de virtuele reacties spraken mee voor zich. ❤️

Els

26 - 28 februari Het 41ste vastenweekend van de Christelijke basisbeweging!

De maatregelen tot inperken van besmettingen met het Covid 19 virus maakten van dit weekend een bijzonder persoonlijk gebeuren.

Mijn ervaringen: In je eigen huisbubbel vasten, vraagt zeker ietsje meer vastberadenheid. De fruitmand en de koelkast zijn nabij en de inhoud ervan erg vertrouwd. Maar vooral miste ik het samen beleven met mensen. Het 's ochtends beginnen met een dagopening, het gezamenlijk beleven van proberen geen vast voedsel tot je te nemen, de gevarieerde thee- en bouillonpauzes met losse tot diepgaande uitwisseling, het verkennen van het thema in alle verscheidenheid: een spreker, een panel van betrokkenen, een film. En de apotheose op de derde dag met verdieping en actie en afsluiten met de viering en dan samen de vasten breken.

Alleen thuis vasten met rondlopende huisgenoten in hun eigen ritme en besognes deed me beseffen hoe belangrijk "afschermen van je eigen ruimte" is. Het lukte me niet helemaal. De mix van betrokken zijn met wat er rondom mij gebeurde heb ik geprobeerd af te wisselen met het lezen van de teksten die ter gelegenheid van dit vastenweekend voorgesteld werden. Echte absolute aanraders beide teksten. En er boenk op. Op het historisch kunnen plaatsen van deze wereldwijde Corona besmetting. En een prachtig voorbeeld van hoe de stugge vastberadenheid van één mens aan de hele samenleving een waardig leven kan terug geven.

De vogels zongen uitbundig tijdens de otter- en beverwandeling in Klein Willebroek op zaterdag. Ongelooflijk hoeveel zaadjes al zijn ontkiemd langs de paden. Op zondag bracht de trage wegenwandeling in Blaasveld ons langs het natte Blaasvelds broek en de bomen kathedraal (zie foto met Mieke). Bij het einde in de warme, gastvrije open kerk van Blaasveld vertelde Leo ons over de lezingen van de zondag. Wat bleef

hangen was het begrijpen van het schitteren van het gewaad van Jezus op de berg Tabor met 4 uitverkoren leerlingen. Schitteren gebeurt als de echte kern van iemands wezenlijk zijn tevoorschijn komt en je daar getuige mag van zijn.

Dank je wel allemaal thuisvasters en medestappers.

Mia

De Man die Bomen Plantte

Opdat het karakter van een mens waarlijk uitzonderlijke kwaliteiten kan onthullen, moeten we het geluk hebben diens activiteit gedurende vele jaren te kunnen observeren. Als deze activiteit ontdaan is van alle egoïsme, als het idee dat haar aanstuurt er een is van ongeëvenaarde generositeit, als het absoluut zeker is dat ze nergens enige beloning gezocht heeft, en als ze bovendien zichtbare sporen achtergelaten heeft in de wereld, dan staan we zonder twijfel voor een onvergetelijk karakter.

Zo'n 40 jaar geleden ging ik op een lange trektocht, door heuvels absoluut ongekend door toeristen, in die hele oude regio waar de Alpen in de Provence binnendringen.

Deze regio is naar het zuidoosten en het zuiden begrensd door de middelste loop van de Durance, tussen Sisteron en Mirabeau; naar het noorden door de bovenloop van de Drôme, van haar bron tot aan de Die; naar het westen door de vlakten van Comtat Venaissin en de uitlopers van de Mont-Ventoux. Ze omhelst het hele noordelijke deel van het Département Basses-Alpes, het zuiden van Drôme, en een kleine enclave van Vaucluse.

Toen ik mijn lange wandeling door deze verlaten regio ondernam, bestond het uit een leeg en monotoon landschap, zo'n 1200 tot 1300 meter boven de zeespiegel. Er groeide niks buiten wilde lavendel.

Ik doorkruiste dit land op z'n wijdeste deel, en na drie dagen gewandeld te hebben, bevond ik me in een ongekende verlatenheid. Ik kampeerde naast het geraamte van een verlaten dorp. Ik had sinds de vooravond geen water meer en moest er vinden. Ook al waren het ruïnes, de manier waarop deze huizen verzameld waren, zoals een oud wespennest, deed me denken dat er ooit een bron of een waterput geweest moest zijn. Er was inderdaad een bron, maar deze was droog. De vijf of zes dakloze huizen, door zon en wind geteisterd, en de kleine kapel met haar ingestorte klokkentoren waren geordend zoals de huizen en kapellen van levende dorpen, maar alle leven was verdwenen.

Het was een prachtige dag in juni met volop zon, maar in dit land zonder enige gelegenheid tot schuilen en op grote hoogte, blies de wind met een ondraaglijke brutaliteit. Haar grommen door de karkassen van de huizen was zoals dat van een wild beest dat gestoord wordt bij zijn maaltijd.

Ik moest mijn kamp verplaatsen. Na vijf uur wandelen was ik nog steeds geen water tegengekomen, en niets gaf me hoop dat ik er zou vinden. Overal was er dezelfde droogte, dezelfde houtachtige planten. Ik dacht dat ik in de verte een klein, zwart silhouet zag, rechtopstaand. Het leek op een stam van een alleenstaande boom. Op goed geluk stevende ik eropaf. Het was een herder. Zo'n dertig lammeren rustten in zijn nabijheid op de verschroeide grond.

Hij liet me drinken uit zijn kalebas en leidde me wat later naar zijn herdershuisje, verstopt in een golving in het plateau. Hij haalde zijn – heerlijke – water uit een natuurlijke, hele diepe put, waarboven hij een eenvoudige lier had geïnstalleerd.

Deze man sprak weinig. Dit komt wel vaker voor bij mensen die alleen wonen, maar bij hem voelde het heel sterk en zeker aan. Dit was opmerkelijk in deze streek zo ontdaan van alles. Hij woonde niet in een hut maar in een echt huis van steen, waarbij je duidelijk kon zien dat het zijn eigen arbeid geweest was die de ruïne die hij bij zijn aankomst gevonden had, hersteld had. Het dak was solide en waterdicht. De wind die ertegen sloeg maakte op de dakpannen het geluid van de zee op het strand.

Zijn huishouden was op orde, zijn afwas gedaan, zijn vloer geveegd, zijn geweer gesmeerd; zijn soep kookte boven het vuur. Het viel me toen ook op dat hij fris geschoren was, dat al zijn knopen

stevig vastgenaaid zaten, en dat zijn kleren met zulk een zorg hersteld waren dat het lapwerk onzichtbaar was.

Hij deelde zijn soep met me. Toen ik hem achteraf mijn buidel tabak aanbood, zei hij me dat hij niet rookte. Zijn hond, zo stil als hij, was vriendelijk zonder vleierij.

Het was meteen duidelijk dat ik de nacht daar zou doorbrengen; het dichtstbijzijnde dorp was nog steeds meer dan anderhalve dag lopen. Bovendien kende ik maar al te goed het karakter van de zeldzame dorpen in deze regio. Er zijn er vier of vijf, ver van elkaar verspreid op de flanken van de heuvels, in bosjes van witte eiken aan het verre uiteinde van berijdbare wegen. Ze zijn bewoond door houthakkers die houtskool maken. Het zijn plaatsen waar het slecht leven is. De families, door het buitengewoon wrede klimaat, zowel in de zomer als in de winter, gedwongen dicht op elkaar te leven, gaan in de afzondering steeds egoïstischer tegen mekaar op. Irrationele ambitie groeit er buiten alle proportie door het permanente verlangen om te kunnen ontsnappen aan die plek.

De mannen brengen hun houtskool naar de steden in hun trucks, en keren dan terug. Zelfs de meest solide karakters breken onder dit onophoudelijke wisselen van het ene extreme in het andere. De vrouwen stoken bitterheid aan. Er is competitie over alles, van de verkoop van houtskool tot de banken in de kerk, over de deugden die met mekaar wedijveren, de zonden die mekaar onderling bekampen, en over de algemene mengeling tussen de zonden en de deugden, zonder ophouden. Bovenop dat alles irriteert de evenzeer onafgebroken wind de zenuwen. Er zijn epidemieën van zelfmoorden en veelvuldige gevallen van waanzin, bijna altijd moorddadig.

De herder die niet rookte, haalde een zak boven en schudde een hoop eikels op de tafel. Hij begon ze één voor één met grote aandacht te onderzoeken, de goede van de slechte scheidend. Ik rookte mijn pijp. Ik bood aan hem te helpen. Hij zei me dat dit zijn zaak was. En inderdaad, toen ik de zorg zag waarmee hij zich aan deze taak wijdde, drong ik niet aan. Meer dan dat spraken we niet. Toen de hoop met de goede eikels groot genoeg was, verdeelde hij ze in zakjes van tien. Terwijl hij dit deed, elimineerde hij nog die vruchtjes die klein of licht beschadigd waren, want hij onderzocht ze echt van heel nabij. Toen hij honderd perfecte eikels voor hem had liggen, stopte hij en gingen we naar bed.

Het gezelschap van deze man gaf me een gevoel van vrede. Ik vroeg hem de volgende morgen of ik de ganse dag bij hem zou mogen uitrusten. Hij vond dat vanzelfsprekend, of, preciezer, hij gaf me de indruk dat niets hem kon verstoren. Deze rust was niet absoluut noodzakelijk voor mij, maar ik was geïntrigeerd

en wilde meer te weten komen. Hij liet zijn kudde buiten en bracht haar naar het grasland. Alvorens te vertrekken, weekte hij in een emmer water het kleine zakje dat de eikels bevatte die hij zo zorgvuldig gekozen en geteld had.

Ik had gezien dat hij een ijzeren staaf had, onder het mom van een wandelstok, zo dik als een duim en ongeveer anderhalve meter lang. Ik deed alsof ik rustig een eindje ging wandelen, en volgde een route parallel aan de zijne. Zijn schapenwei lag beneden in een kleine vallei. Hij liet zijn kudde achter onder de hoede van zijn hond en klom naar boven tot aan de plek waar ik stond. Ik was bang dat hij me mijn indiscretie kwam verwijten, maar integendeel: het was gewoon zijn route en hij nodigde me uit om met hem mee te gaan, als ik niks beters te doen had. Hij ging nog tweehonderd meter verder de heuvel op. Aangekomen op de plaats waar hij heen wilde gaan, begon hij zijn ijzeren stok in de grond te planten. Zo maakte hij een gat waarin hij een eikel plaatste, om daarna het gat weer te sluiten. Hij was eiken aan het planten. Ik vroeg hem of het land zijn eigendom was. Hij antwoorde van niet. Wist hij van wie het land was? Hij wist het niet. Hij veronderstelde dat het gemeenschappelijk land was, of misschien behoorde het aan iemand toe die er niet om gaf? Hijzelf gaf er niet om te weten wie de eigenaars waren. Op deze manier plantte hij met extreme zorg honderd eikels.

Na het middagmaal begon hij opnieuw zijn zaaigoed te selecteren. Ik stelde mijn vragen, denk ik, met genoeg aandrang en toen antwoordde hij. Gedurende drie jaar plantte hij bomen in deze eenzaamheid. Hij had er honderdduizend geplant. Van deze honderdduizend waren er twintigduizend uitgekomen. Van deze twintigduizend becijferde hij nog de helft verloren te hebben, door knaagdieren of door alles wat onmogelijk te voorzien is in de ontwerpen van de Voorzienigheid. Zo bleven er tienduizend eiken over die zouden groeien op deze plek waar voordien niets was.

Het was op dat moment dat ik me af begon te vragen wat de leeftijd van deze man zou zijn. Hij was duidelijk ouder dan vijftig. Vijfenvijftig, vertelde hij me. Zijn naam was Elzéard Bouffier. Hij had een boerderij in de vlakten gehad. Hij had er zijn leven opgebouwd. Hij had zijn enige zoon verloren, en vervolgens zijn vrouw. Hij had zich teruggetrokken in de eenzaamheid, waar hij er genoeg in schiep om traag te leven, met zijn kudde schapen en zijn hond. Hij had geoordeeld dat dit land aan het sterven was door een gebrek aan bomen. Hij voegde eraan toe dat hij, omdat hij toch geen belangrijke dingen te doen had, besloten had deze stand van zaken te verhelpen.

Omdat ik zelf op dat moment, ondanks mijn jonge leeftijd, alleen leefde, wist ik de zielen van solitaire mensen met fijngevoeligheid te benaderen. Desalniettemin maakte ik een fout. Het was precies mijn jonge leeftijd die me ertoe aanzette om me de toekomst in functie van mezelf en als een soort zoektocht naar geluk in te beelden. Ik zei hem dat over dertig jaar deze tienduizend bomen magnifiek zouden zijn. Hij antwoordde me heel eenvoudig dat, als God hem het leven verleende, hij er over dertig jaar zo veel andere geplant zou hebben, dat deze tienduizend als een druppel water in de oceaan zouden zijn.

Hij was ook al begonnen met het bestuderen van de reproductie van beuken, en had dichtbij zijn huis een kwekerij vol met zaailingen van beukennotjes. Deze kleintjes, die hij van zijn schapen afgeschermd had met een afrastering, waren werkelijk prachtig. Hij overwoog ook berken voor de lagere gebieden, waar, zo vertelde hij me, een paar meter onder de oppervlakte van de aarde een zekere vochtigheid sliep.

De volgende dag scheidden onze wegen.

De daaropvolgende jaren kwam de oorlog van 14, waarin ik gedurende vijf jaar betrokken was. Een infanteriesoldaat kan nauwelijks aan bomen denken. Om eerlijk te zijn, had het hele gebeuren weinig indruk op me gemaakt: ik had het als een hobby beschouwd, zoals een postzegelverzameling, en was het vergeten.

Met de oorlog achter me, was ik in het bezit van een kleine demobilisatiebonus en een groot verlangen om wat zuivere lucht te ademen. Zonder enige andere opzet dan dat, begaf ik me opnieuw op weg doorheen die verlaten contreien.

Het land was niet veranderd. Desalniettemin nam ik achter het dode dorp in de verte een soort grijze mist waar, die de heuvels bedekte als een tapijt. Sinds de avond voordien was ik aan de herder die bomen plantte aan het denken. “Tienduizend eiken moeten echt wel heel wat plaats innemen”, zei ik tegen mezelf.

Ik had te veel mensen zien sterven de voorbije vijf jaren om me ook niet gemakkelijk de dood van Elzéar Bouffier in te beelden, ook omdat men als men twintig is een man van vijftig als een grijsaard beschouwt die niets meer rest dan te sterven. Maar hij was niet dood. Hij was zelfs springlevend. Hij was van job veranderd. Hij had nog maar vier schapen, maar in plaats had hij nu zo’n honderd bijenkorven. Hij had de schapen weggedaan omdat ze de aanplantingen van zijn bomen plantingen. Want, zo vertelde hij me (en ik stelde het zelf vast), hij had zich niet in het minst druk gemaakt om de oorlog. Hij was ongestoord doorgegaan met planten.

De eiken van 1910 waren nu 10 jaar oud en groter dan ik en dan hem. Het spektakel was indrukwekkend. Ik was letterlijk sprakeloos en, omdat hij zelf niet sprak, brachten we de ganse dag in stilte door, wandelend door zijn bos. Het was verdeeld in drie secties, in totaal elf kilometer lang en, op zijn breedste punt, drie kilometer breed. Toen ik me bedacht dat dit allemaal voortgekomen was uit de handen en uit de ziel van deze ene man, zonder technische hulpmiddelen, viel het me in dat mensen ook in andere domeinen dan vernietiging even effectief als God konden zijn.

Hij had zijn idee gevolgd, en de beuken die nu tot aan mijn schouders kwamen en zich uitstrekten zover het oog kon zien, getuigden ervan. De eiken waren nu goed dik en voorbij de leeftijd dat ze overgeleverd waren aan de macht van knaagdieren; en wat betreft het ontwerp van de Voorzienigheid zelve, om dit gecreëerde werk te vernietigen, zou men een cycloon nodig hebben. Hij toonde me prachtige berkenbosjes van vijf jaar oud, dat wil zeggen van 1915, toen ik in Verdun aan het vechten was. Hij had ze in de onderste delen van de valleien geplant waar er, zoals hij correct vermoed had, water nabij de oppervlakte was. Ze waren zo teer en zo vastberaden als adolescenten.

De creatie scheen bovendien als een kettingreactie te werken. Hij had er zich niet mee bezig gehouden: hij ging gewoon koppig door met zijn taak, heel eenvoudig. Maar toen ik weer afdaalde naar het dorp zag ik water stromen in de riviertjes die sinds mensenheugenis droog gestaan hadden. Het was de meest formidabele responsreactie die ik ooit gezien had. Deze droge stromen hadden eertijds water gedragen, in heel lang vervlogen tijden. Enkele van de triestige dorpjes waarover ik in het begin van mijn relaas sprak, waren op de sites van oude Gallo-Romeinse dorpen gebouwd, waar nog steeds sporen van waren: archeologen hadden er opgravingen gedaan en vishaken gevonden, op plaatsen waar men zich in de twintigste eeuw tot citernes moest wenden om een beetje water te hebben.

De wind had ook zaden verspreid. De terugkomst van water ging gepaard met die van wilgen, riet, weiden, tuinen, bloemen, en een soort reden om te leven.

Maar de transformatie had zo traag plaatsgevonden dat ze de gewenning binnengeslopen was zonder verbazing te provoceren. De jagers die de heuvels beklommen op zoek naar hazen en wilde zwijnen hadden de verspreiding van kleine boompjes opgemerkt, maar toegekend aan de natuurlijke voorbedachte rade van de aarde. Daarom had niemand het werk van de man aangeraakt. Als ze hem ervan verdacht hadden, hadden ze hem gedwarsboomd. Maar hij bleef buiten verdenking. Wie van de dorpsbewoners of de ambtenaren zou zich zo een hardnekkigheid kunnen inbeelden achter deze meest grootse generositeit?

Vanaf 1920 liet ik nooit meer dan een jaar voorbij gaan zonder Elzéard Bouffier te bezoeken. Ik heb hem nooit zien aarzelen of twijfelen. En toch weet God alleen of het God zelf is die iemand drijft! Ik heb niets verteld over zijn teleurstellingen, maar je kunt je inbeelden dat het voor zo’n verwezenlijking nodig was

om tegenwerking te overkomen, dat, om de overwinning van zulk een passie te verzekeren, hij tegen wanhoop gevochten moet hebben. Eén jaar had hij meer dan tienduizend esdoorns gepland. Ze gingen allemaal dood. Het volgende jaar gaf hij de esdoorns op om opnieuw voor beuken te gaan, die het nog beter deden dan de eiken.

Om een min of meer correct beeld van dit uitzonderlijke karakter te krijgen, mag men niet vergeten dat hij in totale eenzaamheid werkte; zo totaal, dat hij, tegen het einde van zijn leven, de gewoonte om te spreken verloren had. Of misschien zag hij er de noodzaak niet meer van in?

In 1933 ontving hij het bezoek van een verbijsterde boswachter. Deze functionaris legde hem het verbod op om buiten nog vuur te stoken, uit angst om de aangroei van dit natuurlijke woud in gevaar te brengen. Het was de eerste keer, zei deze naïeve man hem, dat men een bos zag dat geheel op zichzelf groeide. In die tijd zou hij beuken gaan planten op twaalf kilometer van zijn huis. Om het traject heen en weer te vermijden – want hij was toen vijfenzeventig jaar oud – plande hij een stenen huisje op de plaats van de planting te bouwen. Wat hij het jaar erop deed.

In 1935 ging een echte administratieve delegatie dit “natuurlijke woud” onderzoeken. Er kwam een belangrijk personage van Water en Bos, een afgevaardigde, technische experts. Er werden veel nutteloze woorden gesproken. Er werd beslist om iets te doen, maar gelukkig werd er niets gedaan, buiten één werkelijk nuttige zaak: het bos onder de bescherming van de Staat plaatsen en verbieden dat er voor houtskool gekapt zou worden. Want het was onmogelijk om niet gegrepen te worden door de schoonheid van deze jonge bomen in volle gezondheid. En zij werkten hun verleidelijke krachten uit op de afgevaardigde zelf.

Ik had een vriend onder de bosopzichters van de delegatie. Ik verklaarde hem het mysterie. Op een dag in de daarop volgende week gingen we Elzéard Bouffier samen opzoeken. We vonden hem hard aan het werk, op twintig kilometer van de plaats waar de inspectie plaatsgevonden had.

De opzichter was niet voor niets mijn vriend. Hij begreep de waarde van de dingen. Hij wist het stilzwijgen te bewaren. Ik bood hen wat eieren aan die ik bij me had als geschenk. We verdeelden ons tussendoortje in drieën en verschillende uren gingen voorbij in stilzwijgende contemplatie over het landschap.

De kant waarlangs we gekomen waren was bedekt met bomen van zes of zeven meter hoog. Ik herinnerde me hoe deze plek er in 1913 uitzag: de woestijn... Het vredige en gestadige werk, de levendige berglucht, zijn soberheid, en bovenal de sereniteit van zijn ziel hadden de oude man een bijna plechtige gezondheid gegeven. Hij was een atleet van God. Ik vroeg mezelf af hoeveel hectaren hij nog te bedekken had met bomen.

Voordat we weggingen, maakte mijn vriend een eenvoudige suggestie met betrekking tot bepaalde boomsoorten waar het terrein geschikt voor leek. Hij drong niet aan. “Om de goede reden”, vertelde hij me later, “dat deze kerel er veel meer vanaf weet dan ik”. Na een uur wandelen, waarbij deze gedachte in hem ook een weg afgelegd had, voegde hij eraan toe: “Hij weet veel meer over dit soort dingen dan eender wie. Hij heeft een verdraaid goede manier gevonden om gelukkig te zijn!”.

Het was dankzij deze opzichter dat niet enkel het bos maar ook het geluk van deze man beschermd werden. Hij stelde drie boswachters voor deze bescherming aan, en terroriseerde hen zodanig dat ze ongevoelig bleven voor alle glazen wijn die de houtkappers konden aanbieden.

Het woud werd niet blootgesteld aan ernstige risico's, behalve tijdens de oorlog van 1939. Auto's reden toen op houtvergassers, er was nooit genoeg hout. Men begon te kappen in de eiken van 1910, maar de bomen stonden zo ver van bruikbare wegen dat de onderneming erg slecht bleek te zijn uit financieel oogpunt. Men gaf het op. De herder had het niet gezien. Hij was er dertig kilometer vandaan, vredig zijn taak verderzettend, de oorlog van 39 negerend net zoals hij die van 14 genegeerd had.

Ik zag Elzéard Bouffier voor de laatste keer in Juni 1949. Hij was toen zeventachtig jaar oud. Ik had de route door de wildernis dus hernomen, maar nu was er, ondanks het verval waarin de oorlog het land achtergelaten had, een busdienst tussen de vallei van de Durance en de bergen. Ik wijd het aan deze relatief snelle manier van transport dat ik de plaatsen van mijn eerdere bezoeken niet langer herkende. Het leek ook alsof de reisweg me door nieuwe plekken liet passeren. Ik moest de naam van een dorp vragen om zeker te zijn dat ik wel degelijk in die eens zo verlaten en geruïneerde regio was. De bus zette me af in Vergons. In 1913 had dit gehucht van tien of twaalf huizen drie inwoners. Het waren wilden die mekaar haatten en leefden van de stroperij: min of meer in de fysieke en morele staat van mannen uit de prehistorie. Rondom hen overwoekerden de netels de verlaten huizen. Hun situatie was hopeloos. Het ging voor hen enkel over het wachten op de dood: een situatie die niemand tot deugden leidt.

Alles was veranderd. Zelfs de lucht zelf. In plaats van de droge, brutale windvlagen die me eertijds verwelkomden, blies er een zachte bries vervuld van geuren. Een geluid gelijkend op dat van stromend water kwam uit de hoogten: het was dat van de wind in de bossen. Tenslotte, het meest verwonderlijke van al, hoorde ik het echte geluid van water dat in een bekken liep. Ik zag dat ze een fontein gemaakt hadden, dat deze vol water was, en, wat me het meest raakte, dat ze ernaast een linde gepland hadden die al zo'n vier jaar oud kon zijn, al dik gegroeid, onmiskenbaar symbool van een verrijzenis.

Vergons vertoonde bovendien sporen van een werk waarvoor men hoop nodig heeft om het te ondernemen. De hoop was dus teruggekeerd. Men had de ruïnes uitgeruimd, de kapotte muren platgelegd en vijf huizen herbouwd. Het gehucht telde nu achtentwintig inwoners, waarvan vier jonge gezinnen. De nieuwe huizen, fris bezet, waren omgeven door tuinen met, door elkaar heen maar toch afgelijnd, groenten en bloemen, kolen en rozen, peren en leeuwenbekjes, selder en anemonen. Het was nu een plaats waar men graag zou wonen.

Daarvandaan ging ik te voet verder. De oorlog waar we nauwelijks uitgekomen waren had de volledige ontplooiing van het leven niet toegestaan, maar Lazarus was uit het graf. Op de lagere flanken van de berg zag ik kleine akkers met gerst en rogge, beneden in de smalle valleien groenden enkele weiden.

Er waren maar acht jaren nodig die ons van toen scheiden om de hele streek te doen stralen van gezondheid en welvaart. Op de plaats van de ruïnes die ik in 1913 had gezien, zijn er nu goedonderhouden boerderijen die een teken zijn van een gelukkig en comfortabel leven. De oude bronnen, gevoed door regen en sneeuw die de bossen nu vasthouden, zijn terug beginnen vloeien. Het water ervan heeft men gekanaliseerd. Naast elke boerderij, tussen struiken van esdoorns, zijn de bekkens van de fontein omgeven door tapijten van verse munt. Beetje bij beetje zijn de dorpen herbouwd. Mensen van de vlaktes, waar het land duur verkocht wordt, zijn er zich komen vestigen, en hebben er jeugd, beweging en zin voor avontuur mee naartoe gebracht. Op de wegen kom je goed doorvoede mannen en vrouwen tegen, jongens en meisjes die kunnen lachen en de smaak voor landelijke feesten opnieuw te pakken gekregen hebben. Als men de oude populatie, onherkenbaar sinds ze met zachtheid leeft, en de nieuwelingen bij mekaar optelt, hebben meer dan tienduizend mensen hun geluk te danken aan Elzéard Bouffier.

Als ik erover nadenk dat één man, beperkt tot zijn eigen fysieke en morele middelen, heeft volstaan om een woestijn tot dit land van Kanaän te doen oprijzen, vind ik, ondanks alles, de menselijke conditie bewonderenswaardig. Maar wanneer ik de standvastigheid van de grootsheid van de ziel en van de belangeloosheid van de toewijding die nodig was om deze transformatie te verwezenlijken mee in rekening breng, word ik vervuld van een onmetelijk respect voor deze oude herder zonder cultuur die wist hoe dit Godswaardige werk te voltrekken.

Elzéard Bouffier stierf in 1947 vredig in het verzorgingstehuis in Banon.

Nederlandse vertaling van de oorspronkelijke Franse tekst door Jean Giono ("L'Homme qui plantait des arbres") en de Engelse vertaling door Peter Doyle ("The man who planted trees") vanuit de Abdij Onze Lieve Vrouw van Nazareth. Brecht, januari 2021.

Frans interview van 3 febr 2021 met Marie-Monique Robin, journaliste en filmmaakster.

Frankrijk 3. Een epidemie van pandemieën bedreigt onze planeet, dat blijkt uit uw interviews. Zijn de wetenschappers die je interviewde formeel?

Marie-Monique Robin. De 62 wetenschappers uit de vijf werelddelen die ik heb geïnterviewd, komen uit zeer uiteenlopende disciplines: sommigen zijn infectiologen, epidemiologen, artsen, parasitologen en dierenartsen. Maar zij delen allen één overtuiging: het beste tegengif voor de volgende pandemie is het behoud van de biodiversiteit. Op dit punt zijn ze formeel. Bovendien hebben zij mechanismen blootgelegd die aantonen hoe de vernietiging van de biodiversiteit - ontbossing of de vernietiging van primair tropisch woud in Afrika, Zuid-Amerika of Azië - de oorzaak is van zoönoses. Zoönoses zijn ziekten die worden veroorzaakt door ziekteverwekkers die door in het wild levende dieren worden overgedragen op de mens en zeer vaak via huisdieren.

Frankrijk 3. En op dit punt is de verantwoordelijkheid van de mens zeer duidelijk vastgesteld?

Marie-Monique Robin. Absoluut, en dit was verrassend voor mij. Het is niet alleen een kwestie van zeggen "het is triest, vogels en panda's verdwijnen"? Er zijn bijvoorbeeld mechanismen die werkelijk aantonen hoe in een evenwichtig regenwoud dat niet versnipperd is, alle ziekteverwekkers die door de dieren die er leven worden opgevangen, werken bij lage geluidsniveaus. En als je dat evenwicht verbreekt door de grote zoogdieren te laten verdwijnen, verdwijnen de roofdieren ook. Deze roofdieren voeden zich met knaagdieren, die het voornaamste reservoir van ziekteverwekkers zijn, nog vóór primaten en vleermuizen. Als we de integriteit van de bossen bewaren, wordt alles laag gehouden; als we het uit balans brengen, is het een echte biologische bom. Het beste voorbeeld van dit "verduunningseffect" is de ziekte van Lyme.

Frankrijk 3. Hoe werkt dit "verduunningseffect"?

Marie-Monique Robin. In de Verenigde Staten hebben onderzoekers aangetoond dat het reservoir van de bacterie die de ziekte van Lyme [via teken] overbrengt, een witpootmuis is. En als we willen voorkomen dat een teek zijn bloedmaaltijd op een witpootmuis doet (=bijt en de bacterie achterlaat), moeten we ervoor zorgen dat er voldoende zoogdieren in het bos zijn, zoals buidelratten, die de bacterie niet bij zich dragen, geen last hebben van tekenbeten. Maar als je de biodiversiteit vermindert door de buidelratten en eekhoorns [die zijn weggelopen omdat ze niet genoeg ruimte hebben] te verwijderen, blijft er nog maar één soort knaagdier over, witpootmuizen. De "specialisten" [die zich alleen met bepaalde soorten voedsel voeden] zullen verdwijnen, maar niet de "generalisten" [die zich met alles voeden]; het zijn de generalistische knaagdieren die een reservoir zijn van ziekteverwekkers zoals de bacterie die de ziekte van Lyme veroorzaakt. Het is duidelijk hoe belangrijk het is dit evenwicht te bewaren.

Frankrijk 3. Dit is ook wat er in Maleisië is gebeurd met het Nipah-virus?

Marie-Monique Robin. Dat is nog een goed voorbeeld. In 1997 werd het woud van Borneo platgebrand om er palmoliegewassen voor in de plaats te zetten, de vleermuizen die in dit tropisch woud leefden werden gedwongen te vluchten. Het zijn buitengewone dieren: het zijn de enige zoogdieren die kunnen vliegen, en daarvoor hebben ze een immuunsysteem ontwikkeld, een echte prestatie, waardoor ze volgestouwd kunnen worden met ziekteverwekkers zonder ooit ziek te worden. Behalve dat wanneer hun habitat wordt vernietigd, zij alle ziekteverwekkers beginnen uit te scheiden die zij vanwege stress hebben opgeslagen [wetenschappers hebben deze stresshormonen gemeten bij dieren die waren gevlucht]. Zo vielen de vleermuizen die moesten vluchten in 1997 terug op fruitbomen die aan de kust van Maleisië waren aangeplant. Zij aten de mango's, poepten op de varkens die intensief gekweekt werden onder die bomen en besmetten deze met dit nieuwe virus ["Nipah" genoemd naar de plaats in Maleisië], dat op zijn beurt mensen besmette. Varkens zijn de beste tussen-gastheer tussen ziekteverwekkers van in het wild levende dieren en mensen. Wij delen

95% van onze genen met dit dier: wat de uitwisseling van ziekteverwekkers betreft, is het varken de beste vriend van de mens. U kunt de keten van gebeurtenissen zien... Ontbossing, industrialisatie en tenslotte globalisatie omdat deze varkens bestemd waren voor de Chinese markt. Alle ingrediënten zijn er. Dit model komt voor bij veel zoönoses.

Frankrijk 3. Zoals Ebola?

Marie-Monique Robin. Ja. Eerste grote zoönose ziekte die in Afrika opdook in 1976, overgebracht door apen die verjaagd werden uit hun habitat omwille van ontbossing. Er was transport van die apen om hun vlees te eten... en heel de ketting komt in werking. Hetzelfde trouwens voor Aids.

Frankrijk 3. Als je je boek leest, realiseer je je dat de grens tussen de verschillende soorten eindelijk niet meer bestaat?

Marie-Monique Robin. Precies, dat zegt Jean-François Guégan, die onderzoeker is bij INRAE (nationaal onderzoeksinstituut voor landbouw, voeding en milieu) en IRD (onderzoeksinstituut voor ontwikkeling). Hij zegt dat wat ons als studenten is geleerd, dat er een soort barrière is die ons beschermt en dat betekent dat ziekteverwekkers er zo niet doorheen kunnen komen, volkomen onjuist is. Wat wij ook begrijpen is dat de mensheid zich in een volstrekt unieke situatie bevindt waarin onze activiteit, de menselijke activiteit, het milieu zo ingrijpend heeft gewijzigd dat als wij zo doorgaan met ontbossing, om over tropische bossen te spreken, er binnenkort geen bossen meer zullen zijn, en dat gebeurt al heel snel. Door de landschappen te wijzigen, herschikken wij de kaarten volledig, dwingen wij dierpopulaties te verhuizen of te verdwijnen en verstoren wij het klimaat. Onderzoekers vertellen ons dat de oorzaken van de nieuwe ziekten dezelfde zijn als die van de klimaatverandering. Dit betekent dat als je een politicus bent, als je de volgende pandemie wilt voorkomen, er maatregelen moeten worden genomen op internationaal niveau. We moeten bijvoorbeeld stoppen met de invoer van transgene soja als voeder voor de Europese veehouderijen. Want als wij soja uit Argentinië of Brazilië importeren, vindt er ginds ontbossing plaats, waar niet alleen de mensen die daar wonen ziek van worden, maar ook wij. We moeten ook stoppen met het importeren van palmolie om in onze tanks te doen. Alles is verbonden, alles is onderling verbonden. En als we deze maatregelen nemen om de biodiversiteit in stand te houden, is dat ook goed voor het klimaat. Het is goed voor het klimaat, het is goed voor de gezondheid en het is goed voor de biodiversiteit.

Frankrijk 3. Een van de grote demonstraties van uw boek is dat onderzoekers de risico's al lang hadden geïdentificeerd? "We wisten het", dat is wat je schrijft?

Marie-Monique Robin. Deze wetenschappers luiden allemaal al minstens 20 jaar de noodklok door aan te tonen hoe biodiversiteit de gezondheid beschermt. En ze worden niet gehoord. We hebben nog steeds een zeer gefragmenteerde visie op wetenschap en de politieke actie die daarmee gepaard gaat. Als je een dokter bent, zorg je niet voor dieren en als je een dierenarts bent, zorg je niet voor mensen, het is belachelijk. Tot twee eeuwen geleden werden deze twee disciplines tegelijk onderwezen, omdat er geen mensen zijn die dichter bij ons staan dan dieren. Neem bijvoorbeeld varkens en nog meer primaten. 99% van de genen van chimpansees zijn hetzelfde als de onze... We zitten in een zeer gefragmenteerde visie, wat betekent dat we niet langer een globale visie hebben, [...]. We zitten midden in het zesde uitsterven van soorten, en dat is ernstig. Het laatste uitsterven van een soort was met de dinosauriërs 65 miljoen jaar geleden. We zitten in het zesde uitsterven van soorten en wij mensen hebben dat veroorzaakt door onze activiteiten. Het is een heel bijzondere, unieke tijd: we moeten al onze software herzien. De wetenschappers die ik heb geïnterviewd, beweren een nieuw concept te hebben, de "ene gezondheid", waarover steeds meer wordt gesproken. Wat dit concept van "wereldwijde gezondheid" zegt, is dat we absoluut een wereldwijde visie moeten hebben: we kunnen de gezondheid van dieren, huisdieren of in het wild levende dieren, niet loskoppelen van die van mensen, dat is onmogelijk. Als ecosystemen ziek zijn, is iedereen ziek. Wetenschappers zeggen dat

er aanwijzingen zijn dat het ecosysteem in slechte gezondheid verkeert, met diarree bij sommige bevolkingsgroepen, chronische ziekten, enz. Dit betekent ook dat wij uit deze zeer technische logica moeten stappen, die inhoudt dat wij vandaag, geconfronteerd met de pandemie, alleen maar bezig zijn met het vinden van een vaccin en een geneesmiddel.

Frankrijk 3. Als het risico op pandemieën moet worden versneld, betekent dit dan dat de race om vaccins die we nu meemaken, volkomen vergeefs is?

Marie-Monique Robin. Tenminste, dat zeggen de wetenschappers. Het is zinloos in de zin dat we alleen dit doen. Dit wil niet zeggen dat we op dit moment niet moeten zoeken naar een vaccin tegen deze epidemie, hoewel men veel twijfels heeft over de doeltreffendheid ervan omdat het een virus is dat enorm muteert, meer dan de griep. Wetenschappers hebben twijfels over de mogelijkheid om zo snel een vaccin te maken. Jean-François Guégan herinnert ons daaraan. Maar het probleem is dat dat alles is wat we doen. Wij doen niet wat zij bepleiten, namelijk de oorzaken aanpakken waardoor ziekteverwekkers, die bijvoorbeeld al sinds mensenheugenis door vleermuizen worden vervoerd zonder ooit overlast te veroorzaken, een risico voor de mens worden. Dat is wat we echt collectief moeten aanpakken, en dat is heel belangrijk. Er zijn echter tekenen die wijzen op het begin van een bewustzijn. Volgend jaar zal in Marseille het Wereldcongres voor het behoud van de natuur worden gehouden, dat is uitgesteld vanwege de pandemie, en Frankrijk zal een motie indienen over ingevoerde ontbossing. Als wij palmolie in onze motor stoppen, werken wij mee aan de ontbossing in Indonesië of elders. Elke consumptiedaad in Europa heeft een impact op het milieu aan de andere kant van de wereld. Zoals een wetenschapper in mijn boek zegt: als we bomen omhakken in Guyana, kunnen we een ziekte veroorzaken aan de andere kant van de wereld, en dit geldt nog meer voor lange-afstandsvliegtuigen.

Frankrijk 3. Is dat de reden waarom de kans op het opduiken van een virus groter is in Azië of Afrika?

Marie-Monique Robin. Precies. Wetenschappers hebben ontdekt dat ziekteverwekkers niet zomaar overal op de planeet verspreid zijn. Hoe verder je afdaalt naar de tropen, hoe groter de biodiversiteit, hoe meer wilde zoogdieren en vogels er zijn, en dus hoe meer potentiële ziekteverwekkers. Uit de studies blijkt dat hoe meer je het milieu daar vernietigt, hoe groter het risico wordt door het verdunningseffect. Omdat, zoals ik al zei, we in de tropische bossen de meeste reservoirs van potentiële ziekteverwekkers vinden. Nogmaals, deze ziekteverwekkers hebben altijd bestaan en tot voor kort vormden zij geen probleem. Ze veroorzaken ze nu omdat ze uit het bos worden gehaald. De oplossing is natuurlijk niet alle vleermuizen of knaagdieren in de wereld te doden - zij spelen allemaal een rol in de ecologie - maar onze relatie met het milieu, met wilde dieren en onze plaats op deze planeet te herzien. Wetenschappers hebben mij gezegd dat wij moeten ophouden te denken dat wij aan de top van de piramide staan, omdat wij met deze zeer arrogante houding de levende wezens vernietigen waarvan wij afhankelijk zijn om te leven en wij zullen onszelf vernietigen.

Frankrijk 3. Is dat het doel van uw boek, het geweten wakker schudden? Is er nog tijd?

Marie-Monique Robin. Het is net als het klimaat, het is dringend maar het kan nog steeds. Wij moeten de ontbossing definitief een halt toeroepen, de tropische wouden niet langer aanraken, maar dat betekent ook dat wij deze landen moeten aanmoedigen om alternatieve teelten te vinden of manieren om de armoede te verminderen. Er zij op gewezen dat de druk op de ecosystemen, met name op de tropische bossen, ook wordt veroorzaakt door de bevolkingsgroei, die grotendeels samenhangt met armoede. Het verbaast me trouwens ten eerste dat wetenschappers me hierover aanspreken en zeggen dat we, om de volgende pandemieën een halt toe te roepen, uiteraard moeten stoppen met de vernietiging van de biodiversiteit, maar dat we ook de armoede moeten oplossen, want die is met elkaar verbonden. In Azië betreden we steeds meer de tropische wouden, omdat de grote multinationals palmolie of iets anders willen exploiteren, maar dit is even rampzalig vanwege kleine boeren die gewoon geen land meer hebben om zich te voeden. Er is een nieuwe ethiek nodig om beter voor het milieu, maar ook voor de mens te zorgen. Het is een ingrijpende verandering, ook in de economie.

Frankrijk 3. Hoe kan dit gedaan worden?

Marie-Monique Robin. Jarenlang heb ik films en boeken gemaakt, en ik ben steeds tot de volgende conclusie gekomen: we hebben een economisch model dat gebaseerd is op onbeperkte winsten die slechts een kleine minderheid ten goede komen. Ga maar na: 28 mensen in de wereld die miljardair zijn bezitten evenveel als 3,5 miljard andere mensen, we zien dat er een enorm probleem is! Het is niet langer mogelijk door te gaan met dit systeem van onbeperkte productie zonder ooit rekening te houden met de schade die aan het milieu wordt toegebracht en die wordt geleden door een meerderheid van de mensen die niet van deze economische activiteiten profiteren. We moeten dit absoluut begrijpen! Alle wetenschappers die ik voor het schrijven van mijn boek heb geïnterviewd, zaten opgesloten in hun huizen in Australië, de Verenigde Staten of Gabon en waren allen zeer gedeprimeerd, zeer bezorgd over hun kinderen, hun kleinkinderen, en allen zeiden zij mij dat wij regelrecht op een doodlopende muur afstevenden en dat wij absoluut wakker moesten worden. In de afgelopen 30 jaar is het tempo van pandemieën steeds hoger geworden. Tot halverwege de jaren zeventig was er elke 15 jaar een nieuwe opkomende ziekte. Vandaag is het één tot vijf per jaar, en het versnelt. Tot nu toe is de economie verlamd door een virus dat 1% van de bevolking doodt, dat is natuurlijk te veel, maar we moeten de dingen weer in perspectief zien, het doodt minder dan malaria of Ebola die 50 à 60 % van de besmette mensen doodt. Beeldt u een virus in dat even dodelijk is als ebola en overgedragen wordt door vliegtuigen, wat zou men doen ? Men ziet goed dat we ons op het kruispunt van de wegen bevindt en dat we een visie nodig hebben op middellange en lange termijn, en niet op korte termijn zoals nu.

Vegetarische kookworkshop

Om de u welbekende redenen is de kookworkshop niet kunnen doorgaan. Laten we hopen dat we in het najaar nog kunnen overdoen.

Ondertussen werd er wel gekookt, maar thuis.

De recepten werden opgesteld voor de campagne 2021 van Broederlijk Delen, en wie het graag wil kan ook het bijbehorende doe-het-zelf-filmpje bekijken.

Chips van bakbanaan

Ingrediënten:

- ☐ 1 bakbanaan (plantain, matoke ...)
- ☐ Frituurolie
- ☐ Zout

Materiaal:

- ☐ Scherp mesje
- ☐ Diepe pan

Bereiding

1. Verwijder de schil van de banaan. Die schil komt er niet gemakkelijk af, verwijder ze zorgvuldig.
2. Snijd de banaan in plakjes van een halve cm dikte: rond of langwerpig naar keuze.
3. Bak de schijfjes in porties in een bodempje olie: bak ze lang genoeg (= meerdere minuten), zodat ze gaar en krokant worden.
4. Bestrooi met wat zout en eventueel andere kruiden zoals peper of (gerookt paprikapoeder) en eet op, warm of koud.

TIP

De schijfjes kunnen ook in de oven (besprenkelen met olie en los van elkaar op een bakplaat leggen; 180° tot ze goudkleurig worden) of een airfryer (besprenkelen met olie en eventueel kruiden) bereid worden.

Kijk op <https://www.youtube.com/watch?v=hkiYBkioOdc>

Hummus

Bron: Eva – *ethisch vegetarisch alternatief*; eva.be

Ingrediënten:

- ☐ 1 blik [kikkererwten](#), (half) uitgelekt
- ☐ 1 el vers geperst citroensap
- ☐ 1 teentje knoflook, gepeld
- ☐ 1 tl gemalen komijn en korianderpoeder
- ☐ 1 - 2 el tahin (= [sesampasta](#), optioneel)
- ☐ 3 el olijfolie
- ☐ peper en zout

Materiaal:

- ☐ Staafmixer of hakmolen
- ☐ Maatbeker
- ☐ Mesje

Bereiding

Mix alles goed samen met een staafmixer en voeg eventueel nog wat extra vocht of olijfolie toe tot je een smeuge massa krijgt.

TIPS

- ☐ Voor een gepimpte hummus mix je 1 van de volgende ingrediënten mee: een halve geroosterde paprika of een halve adocado of 4 el olijven zonder pit of enkele lepels pesto of 2-3 el verse kruiden (platte peterselie, koriander of munt).
- ☐ Gebruik je gedroogde kikkererwten, zet dan 150 g kikkererwten een nachtje in de week en kook ze tot ze gaar zijn.
- ☐ Gedroogde koriander smaakt heel zacht en geeft geen vreemde smaak bij sommige mensen, zoals verse blaadjes.

Kijk op <https://www.youtube.com/watch?v=PmCfAmty8i8>

Picante de pollo: Boliviaans stoofpotje met kip

Bron: libelle-lekker.be

Ingrediënten:

- ☐ 4 kippendijen
- ☐ 2 tomaten, in blokjes (uit blik)
- ☐ 1 rode paprika, in reepjes
- ☐ 2 chilipepers, zaadjes verwijderd
- ☐ 1 el harissa
- ☐ 1 kl paprikapoeder
- ☐ 4 uien, gesnipperd
- ☐ 3 teentjes knoflook
- ☐ 300 g erwten (diepvries)
- ☐ 500 ml kippenbouillon
- ☐ 1 groentebouillonblokje
- ☐ 1 kl (gedroogde) oregano
- ☐ 6 aardappelen
- ☐ rijst
- ☐ 2 el peterselie, fijngehakt
- ☐ Zonnebloemolie

Materiaal:

- ☐ Grote stoofpot voor het geheel
- ☐ Kookpot voor de aardappelen
- ☐ Kookpot voor de rijst
- ☐ Mesje

Bereiding

1. Bak de stukken kip rondom goudbruin in hete olie. Schep uit de pan.
2. Bak nu de ui glazig. Voeg de geperste knoflook, de paprika, de tomaten, de harissa, het paprikapoeder, het verkruimelde bouillonblokje, de oregano en de grofgehakte chilipepers (chili kan ook later: hoe langer ze meekoken, hoe meer smaak ze afgeven) toe. Laat 30 minuten op een zacht vuur sudderen.
3. Giet er de kippenbouillon bij en mix glad. Doe de stukken kip weer in de pan. Kruid met peper en zout en laat 35 minuten sudderen.

4. Voeg de laatste 5 minuten de aardappelen en de erwtjes toe.
5. Kook de aardappelen, met schil, beetgaar in licht gezouten water.
6. Werk af met de peterselie. Serveer met witte rijst.

Kijk op https://www.youtube.com/watch?v=0E-jUuRJ_Yk

Shakshuka met peterseliewortel en geitenkaas

Bron: *foodblog vegetarisch kidsproof; foxilicous.nl; met dank aan Evelien*

Ingrediënten:

☐ 1 ui	☐ 1 stokbrood
☐ 2 teentjes knoflook of lookpasta	☐ olijfolie
☐ 1,5 theelepel komijnzaad	☐ zout
☐ 1,5 theelepel paprikapoeder	☐ peper
☐ 0,5 theelepel chilivlokken	☐ verse kruiden: peterselie en/of koriander
☐ 2 peterseliewortels of aubergine	
☐ 3 paprika's (geel & rood)	
☐ 400 gram tomatenblokjes	
☐ 1 blokje groentenbouillon	
☐ 3 eieren	
☐ 75 gram zachte geitenkaas of feta	

Materiaal:

- ☐ Grote stoofpot voor het geheel, eventueel een tajine
- ☐ Mesje

Bereiding

1. Schil en snij de ui en knoflook fijn en bak deze in een scheutje olijfolie in een pan. Voeg de komijnzaad, paprikapoeder en chilivlokken toe en bak deze mee.
2. Was de peterseliewortels en paprika's en snij in dunne reepjes. Doe de groenten in de pan en bak mee. Voeg vervolgens de tomatenblokjes, het bouillonblokje en eventueel wat water toe. Laat nog 5-10 minuten pruttelen op middenhoog vuur totdat de groente gaar is. Breng op smaak met zout en peper.
3. Maak nu 3 kleine holletjes voor de eieren en breek 1 voor 1 de eieren in een holletje. Bestrooi de eieren met wat zout. Doe de deksel op de pan en kook op middenhoog vuur voor ongeveer 5-8 minuten. Hou je meer van hardgekookt ei? Kook de shakshuka dan nog een paar minuten langer.
4. Strooi wat verse geitenkaas of verkruimelde feta over het gerecht. Garneer eventueel met peterselie of koriander. Serveer met lekker vers stokbrood.

Kijk op <https://www.youtube.com/watch?v=ZHqIV0dXhLY>

Els V.D.

Vastenbezingen

Als je dit leest, is de vastentijd allicht voorbij.

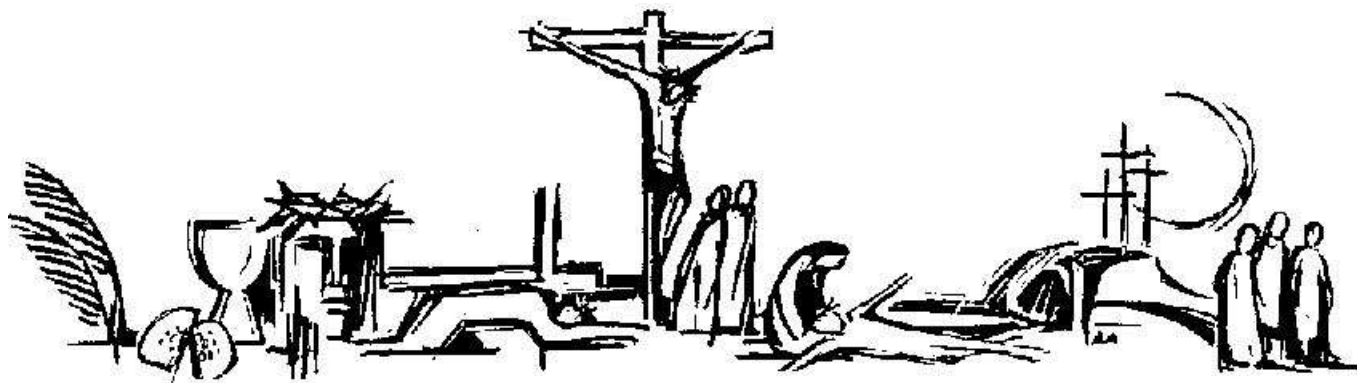
Wil je toch nog even een bepaalde bezinning bekijken, dan kan dat (tot Pinksteren) op de [website](http://users.telenet.be/CBB/vasten/Bezingen.htm) (<http://users.telenet.be/CBB/vasten/Bezingen.htm>).

Hartelijk dank aan iedereen die een bijdrage heeft geleverd. Reacties zijn welkom bij de redactie.

Fons

VERTROUWEN IN DE BELOFTE: DE DERDE DAG VERREZEN UIT DE DODEN.

GOEDE WEEK IN DE C.B.B.

Corona geeft aan het paasgebeuren een eigen kleur. Lijden, kruisdragen en vertrouwen in het opstaan en verrijzen, op grond van Jezus' ervaring krijgen eigen toon.

Corona belet ons fysiek deze intense geloofsdagen samen te vieren. En toch! We blijven vindingrijk. Witte Donderdag zowel als Goede Vrijdag kunnen wij ons samen met elkaar verbinden in een viering waarvan de tekst wordt opgestuurd via mail, of te vinden is op onze website.

De Paasviering zal zoals met Kerstmis online mee te maken zijn. Belangstellenden krijgen de link door-gestuurd.

Witte Donderdag 1 april: Wij gedenken dat Jezus zich inleeft in een slavenbestaan door zelf de voeten van zijn leerlingen te wassen. Een sterk gebaar van de Liefde zoals deze door Jezus beleefd werd en zijn uitdrukking vindt in het breken van het brood en het delen van de beker tot zijn gedachtenis!! Een uitdaging om daar stil bij te staan en er ons door te laten inspireren.

Goede Vrijdag 2 april, herdenken van de gruwelijke moord op een rechtvaardige, amper 33 jaren jong. Stilstaan bij de thema's van een lijdensverhaal: vernedering, verlaten zijn door hen die hem enkele dagen tevoren nog Hosanna toeriepen, verraad door een vroegere vriend, verloochening door vrienden, eenzaamheid in het lijden, marteling en kruisdood... Ook vandaag gebeurt dat aan mensen...

Jezus lijdt en sterft vandaag in lijdende mensen in een lijdende planeet... Méér dan een meditatie waard!

Paaszaterdag 3 april. Volgens de Joodse dagbeleving begint de dag met wat wij vooravond noemen. We gaan de nacht in en verwachten de dageraad, het dagen van de nieuwe dag, de vervulling van de belofte: op de derde dag verreezen uit de doden. Halleluja!!!

In onze coronatijd is het uitkijken naar dit opstaan uit de vrijheidroevende, dodelijke pandemie, en er alles aandoen opdat nieuw en samenleven lichtend en verlichtend doorbreekt. Dat kunnen wij nu al in kleine tekens van opstanding. De Verrezene verwacht ons terug in Galilea, waar hij zijn verhaal begon en waar hij wil herbeginnen mét ons, in de kracht van zijn Geest.

PRAKTISCH: stemmen wij ons op elkaar af elke aangegeven dag om 19 uur.

Lezers van de digitale CBBkrant vinden de teksten en instructies terug op de [website](http://users.telenet.be/CBB/Agenda%20meer.htm) (<http://users.telenet.be/CBB/Agenda%20meer.htm>) terwijl de abonnees van de krant op papier ze in bijlage zullen aantreffen.

Leo

Kariboe 2021

Als Corona het toelaat, zal Kariboe 2021 doorgaan van **1 tot 5 augustus** in **Remersdaal**.

We spiegelen ons aan de editie in Cadzandje dwz meer de nadruk op het vakantiegevoel.

Maar we willen wel vertrekken van een thema dat echter vooral vorm moet krijgen ter plaatse.

Vandaar een oproep om thema's voor te stellen en/of mee te werken in de werkgroep. Neem daarvoor snel contact op met [Filip](#).

Enkele suggesties die we al ontvangen hebben:

- op zoek naar stilte
- op zoek naar jezelf in corona tijden

Laat snel van je horen!

Filip

STRAATNAAM JEANNE BREUGELMANS

In Willebroek is er sinds kort één straat met een vrouwen naam voor het ganse grondgebied.

Er is nu een vraag om straatnamen met een vrouwen naam en daarvoor is een website gecreëerd om suggesties te doen. Vanuit Argos kwam het initiatief om de naam van Jeanne Breugelmans te lanceren. Ieder kan stemmen, ook buiten de gemeente. Maar de stemming is afgesloten op 31 maart. Je kan eens gaan kijken op de [website van de gemeente](#) om het allemaal te volgen. Benieuwd of er inderdaad een Jeanne Breugelmansstraat zal komen. Want ook in de CBB is Jeanne steeds een luisterend oor geweest, met *aandacht voor de kleinen*.

Leo

Nieuws uit de werk- en denkgroepen

Redactie

De volgende editie van de CBBkrant mag je verwachten in **juni**. Alle bijdragen (voor de periode april - augustus) worden verwacht bij [Fons](#).

Fons

Familienieuws

Adreswijziging

Josee Smolders heeft haar intrek genomen in het WZC Sint-Vincentius. Ze ontvangt graag een kaartje of briefje op het volgende adres:

Bel étage, kamer 149
Kapellenstwg 81
2920 Kalmthout

En voor een babbeltje bel je haar persoonlijke telefoon met nummer 03/502.10.45

Geboortes

Nora Christine is het dochtertje van Emmanuel Fomba en Stephanie Mefo en het zusje van Johan.

Ze werd geboren op 10 juli 2010 en is dus al lang geen baby meer.

Op 23 december 2010 is het gezinnetje van Saïd Hassan Saïd en Layla Shabani Rajabu Mohamedi ook vergroot, en wel met een flinke dochter die de naam **Amaly** toebedeeld kreeg.

Een superfiere overgrootmoeder Greta meldt de geboorte van haar tweede achterkleinzoon **Otis**, geboren op 7 februari 2021.

Moge ze allemaal opgroeien in een warm gezin.

Overlijdens

FRANCK GEERT 1949-2020

Op 6 december 2020 stierf thuis in de huiskring Geert Franck. Hij is de schoonbroer van Fons Van Assche. *“Als je in de harten van zovelen een plaatsje gekregen hebt, dan is het leven rijk geweest”* lees je als begeleidende tekst.

IVO GOOS 1949-2021

Op 3 januari 2021 overleed Ivo Goos, echtgenoot van Rita Breda, broer van Mia en Boudewijn.

*Stil in huis
't Is stil geworden in huis
nu jij er niet meer bent
doch...
je hart bleef bij ons
alles spreekt over jou*

FRANCOIS DE LEEUW 1934-2021

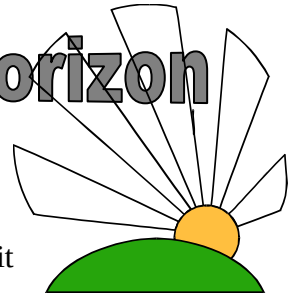
Op 13 februari 2021 overleed in huiselijke kring François De Leeuw. Hij is de vader van Tine, schoonvader van Swa Baetens en vava van Hanne, Bart, Ellen en Jasper.

*Als je verdrietig bent
kijk dan opnieuw in je hart
en zie dat je huilt
om wat je vreugde schonk.*

(Kahlil Gibran)

De CBB biedt aan de families, vrienden en kennissen haar christelijke deelneming aan.

Ruim. Ruimer. Verruim je horizon

Paus Franciscus: Allen broeders en zusters

Op de feestdag van Sint Franciscus lanceerde Paus Franciscus zijn nieuwe encycliek met de gevleugelde woorden van de heilige uit Assisi.

Hier enkele citaten.

“Mijn encycliek is een reactie op de vele manieren om anderen uit te schakelen of te negeren. Met een droom van broederschap en sociale vriendschap”.

“Isolatie nee, nabijheid ja!”

“Cultuur van de confrontatie, nee! Cultuur van de ontmoeting, ja!”.

“Wie een muur optrekt, eindigt als een slaaf binnen de muren die hij zelf heeft opgebouwd”

“De geschiedenis van de barmhartige Samaritaan herhaalt zich. Sociale en politieke verwaarlozing maakt veel plaatsen in de wereld tot desolate plekken”.

“De loutere som van individuele belangen is niet in staat om een betere wereld voort te brengen voor de hele mensheid”.

“Onze inspanningen voor de komst van migranten kunnen wij samenvatten in 4 werkwoorden: verwelkomen, beschermen, stimuleren, integreren”.

“Tederheid is het pad van moedigste en sterkste vrouwen en mannen, zelfs in de politiek is er plaats voor tedere liefde”.

uit Kerknet 4 okt 2020

Bisschop Bonny: Ik voel plaatsvervangende schaamte voor mijn Kerk

“Ik wil mij verontschuldigen tegenover allen voor wie dit responsum pijnlijk en onbegrijpelijk is: gelovige en katholiek geëngageerde homoparen, ouders en grootouders van homoparen en hun kinderen, pastorale medewerkers en begeleiders van homoparen. Hun pijn om de Kerk is vandaag de mijne.”

Kerknet, 17 maart 2021

Agenda

april 2021				
do	1	19:00	Witte Donderdagviering	Thuis
vr	2	19:00	Goede Vrijdagviering	Thuis
za	3	19:00	Paasviering	Thuis
mei 2021				
za	1	19:00	Eerstezaterdagviering	Romerohuis
za	22	19:00	Pinksterviering	Romerohuis
juni 2021				
za	5	19:00	Eerstezaterdagviering	Romerohuis
augustus 2021				
zo	1		Kariboe (begin)	Remersdaal
do	5		Kariboe (einde)	Remersdaal